

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.958.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 21. januarja 1928.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 9.

Komercijalizacija državnih železnic.

Razprave ožje komisije. — Pravi nameni osrednje železniške uprave. — Stališče gospodarskih krogov. — Borba za ureditev personalnega vprašanja.

V ponedeljek je pričela v Beogradu ožja komisija za izdelavo načrta uredbe o komercijalizaciji državnih železnic s vojnim delom. Po efektnih govorih raznih kritikov na širši anketi dne 5. decembra 1927 sodeč, je bilo pričakovati, da bo vladalo za delo ožje komisije veliko zanimanje. Medtem pa se je razprava vršila ob precejšnjem desinteresu javnosti, v popolni tišini, z neverjetno brzino in površnostjo. — Človek je imel utis, da gre za problem, ki ima ceno komaj par tisoč dinarjev in vendar se je šlo za izpremembo cellega upravnega sistema podjetja, ki ima nad 10.000 km železniške mreže in predstavlja vrednost ca 16 milijard dinarjev, ima 5 milijard letnega denarnega prometa ter zaposluje nad 60.000 nameštencev in delavcev. Skoro se nisem mogel ubraniti utisa, da stvar ni več resna, ker je drugače nemogoče, da bi se tako dalekosežen in obširen problem reševal na tako pavšalen način. Ožja komisija v treh dneh svojih razprav ni prišla do drugega, kakor da so posamezni delegati v glavnih potezah razvili svoja mišljenja in poglede na najvažnejša vprašanja, ki spadajo v obsežen kompleks problema komercijalizacije železnic. Do pozitivne formulacije teh idej pa sploh ni prišlo in večina vprašanj je oslato odprtih. V mnogih odločilnih točkah načrta so bila mišljenja deljena, odvojena in bodo kot taka predložena ministru, naj odloči, katero stališče je pripravljen sprejeti.

Toda eno, kar so spravile razprave v ožji komisiji na dan, je važno, namreč, da smo končno zvedeli, kakšne so bile prave namere autorjev načrta Uredbe o komercijalizaciji, ki je naletel na vsestransko kritiko na decemberski anketi. Brez ovinkov, lepo jasno in iskreno so priznali, da naj bodo v prvem upravnem odboru sami železničarji, da na privrednike ne reflektirajo, odnosno da jim ne zaupajo in da mora vsled tega večina upravnega odbora obstojati iz železničarjev. Upravni odbor naj bi po mišljenju Generalne direkcije bil le nekaka obramba proti političnim uplivom, ki se sedaj pojavljajo v nečuvni meri pri vsakem najmanjšem vprašanju.

Jasno je, da so gospodarski delegati odklonili take vrste upravni odbor, ki ne daje nikakega jamstva, da bodo železnice res upravljane po trgovskih načelih in zahteval, da naj v upravni odbor pridejo predvsem najjačje kapacitete iz praktičnega gospodarskega življenja, ki bodo izvedle v naši železniški upravi sanacijo in racionalizacijo. Ti dve koncepciji sta ostali odvojeni in vendar je od njih pravzaprav odvisen cel problem komercijalizacije.

V toku razprav se je konstatiralo, da bi morala uredba o komercijalizaciji menjati celo vrsto naših temeljnih zakonov, da se doseže možnost upravljanja železnic po trgovskih načelih. Tako bi bilo treba predvsem iz temelja menjati zakon o državnem računovodstvu in preosnovati celo računsko, finančno in ekonomsko upravo na železnicah. Nadalje bi bilo potrebno, da se razčisti predhodno vsaj osnovna pravna vprašanja in z zakonom uredi vprašanje garancij napram vicinalnim železnicam in točno določi, katere ob-

veznosti iz splošnih dajatev pripadajo računom vrhovne državne uprave in katere bi imelo prevzeti novo podjetje.

Končno se je izkazalo, da obstoja tudi namera ukiniti zakon o saobračanjem osebju in ga nadomestiti z različnimi pravilniki. Čeprav se je to motiviralo s potrebo, da je treba iz železniške službe odpraviti elemente, ki niso usposobljeni, je namera vzbudila energičen odpor in pokret v krogih celokupnega železničarstva, ki se s tako reformo, s katero bi se jim lahko tudi odvzele eventualno že vse pridobljene pravice in penzije, nikakor ne morejo sprijazniti.

Minister se nahaja sedaj v težki dilemi in se bo moral odločiti, ali krene na desno ali na levo, ali sprejme eno ali drugo koncepcijo. Zdi se nam, da je kompromis skoro izključen. Kamor

se bo obrnil, naletel bo na odpor in kritiko. Brzeizgledna je pri naših prilikah tudi njegova borba, da bi se s komercijalizacijo odtegnilo železniško upravo političnim uplivom. Naivno bi bilo pričakovati, da se bo katerikoli ministrski svet odnosno vladni režim odpovedal velikanskemu aparatu, ki ga danes lahko s terorjem in veksacijami uporablja poljubno tudi v svoje strankarsko-politične svrhe. Vsak poizkus v tej smeri bi ministra najbrž stal glavo, saj ob uniformo je že itak prišel.

Pri teh razmerah imamo malo izgleda, da bi prišlo do nekaj res dobrega in pozitivnega in veseli bomo, če se nam posreči doseči pri reviziji uredbe o organizaciji prometne službe vsaj to, da dobijo oblastne direkcije prejšnjo svojo autonomijo in kompetenco nazaj.

I. M.

Izpremembe pravilnika o gostilnah in trgovskih točilcih.

V številki 1. Uradnega lista z dne 3. t. m. je objavljen pravilnik o gostilnah in trgovskih točilnicah alkoholnih pijač s številnimi dodatki in popravki, ki so bili razglašeni z uredbo notranjega ministrstva v Službenih Novinah z dne 9. dec. 1927. V naslednjem hočemo na kratko podati važnejše izpremembe prejšnjega pravilnika, kolikor se tičejo trgovskih točilcev, t. j. točilcev alkoholnih pijač stoječim gostom v okrepevalnicah, delikatesnih trgovinah itd.

Dočim se je doslej podeljevala samo ene vrste osebna pravica za vse točilnice brez razlike, razlikuje novi pravilnik 1. neomejeno osebno pravico za vse vrste obratovalnic in 2. omejeno osebno pravico. Omejena osebna pravica se podeljuje trgovskim točilcem. Za pridobitev obeh vrst osebne pravice se zahtevajo ti-le pogoji: polnoletnost, državljanstvo, razen če se uporablja načelo reciprocitete, kar mora dokazati prosilec, dobro vedenje, neoporečnost, da ni v konkurzu, ali pod skrbstvom, da ni nalezljivo bolan, da ni bil kaznovan radi tihotapstva ali v zadnjih dveh letih dvakrat policijsko kaznovan, da ni nagnjen na slabe navade, da je izpolnil vojaško dolžnost (pri moških), potrdilo o plačanih davkih. Osebno pravico podeljuje veliki župan na prošnjo, ki je opremljena z dokazili o izpolnitvi pogojev in z navedbo, katere vrste osebna pravica se želi. Razen osebne pravice je predpisano za pridobitev točilne pravice dovolilo pristojnega političnega oblastva prve stopnje za obratovanje. To dovolilo se dobi šele na podlagi menja komisije 4 članov (uradnik obrtne oblasti, inženjer, zdravnik in organ finančne kontrole) o primernosti točilnega prostora. V Sloveniji smejo trgovske točilnice, ustanovljene pred 15. novembrom 1923, če so se vodile neprestano in so bile kot take zatečene v obratovanju omenjenega dne ter se še danes vodijo — ne glede na število prebivalcev dotičnega kraja — nadaljevati obrt v istih prostorih; vendar pa morajo v treh mesecih po uveljavljenju pravilnika spraviti svoje obratovalnice v sklad s higijensko-gradbenimi policijskimi predpisi čl. 82. Novost v pravilniku so določbe, kaj je smatrati za »originalno zaprtek« steklenice, v katerih smejo prodajati specerije in podobne obratovalnice fine alkoholne pijače (likerja in fina vina) brez osebne in točilne pravice in dovolila obratovanja.

V ostalem veljajo dosedanji predpisi.

Vse te važnejše izpremembe in dopolnitve dokazujejo, da so dosedanji predpisi glede trgovskih točilcev ostali v bistvu neizpremenjeni. Osobito te dopolnitve ne vsebujejo neobhodno potrebne definicije ali naštevanja raznih vrst trgovskih točilnic iz pripombe 4. k tar. post. 62 taksnega zakona. Zakon in pravilnik govori o »okrepčevalnicah, vinarnah, delikatesnih in ostalih njim sličnih obratovalnicah«. Ne vemo točno, kaj vse so »njim slične obratovalnice«, kljub stališču, ki ga je zavzelo naše upravno sodišče, pa smatramo, da spadajo semkaj vse trgovine, ki so se pri nas običajno bavile tudi s točenjem alkoholnih žganih pijač na drobno in to so mešane in specerijske trgovine.

Nadalje bi pravilnik v prehodnih določilih ne smel preiti mimo ureditve vprašanja, kaj naj se zgodi z onimi trgovci, ki so v zadnjih letih dobili osebno pravico, odobritev lokala in točilno pravico, pa se jim hoče z julijem 1928 zapreti obratovalnica, češ, da so oblasti izdale odobritev na podlagi napačnega tolmačenja predpisov. Kratka odločba o tem bi spravila s sveta vse neštevilne tožbe na upravno sodišče, ki jih bodo vložili v kratkem prizadeti trgovci z mešanim blagom in speceristi. Če se je pravilnik izpopolnjeval z različni brezpomembnimi a dolgovezni določili, bi se to prav lahko storilo in tudi moralo storiti glede tega tako važnega odprtega vprašanja, ki povzroča prizadetim ne samo velike sitnosti, temveč tudi ogromno premoženjsko škodo.

V rokah imamo rešitev velikega župana o nekem prizivu mešanega trgovca, ki ima osebno pravico, odobritev lokala in točilno pravico. Priziv se zavrača med drugim iz razloga, da ne gre za pridobljene pravice. Naše mnenje je, da je pridobljena pravica osebna pravica in točilna pravica in da obstoja tudi v odobritvi lokala »pridobljena pravica«. Izpopolnjeni pravilnik govori o »dovolilu oblastva za obratovanje«. Če se tako dovolilo izda, nastane s tem pravica za obratovanje (obratna pravica) tako, kakor nastane, če se komu izda koncesijo, t. j. dovolilo za katerokoli drugo obrt. Glede pridobljenih obrtnih pravic pa velja načelo, da se ne morejo odvzeti, ako so bile izdane na podlagi pomotne razlage zakona.

Končno dokazujejo izpremembe in dopolnitve gostilničarskega pravilni-

ka, da je ministrstvo napravilo staro kardinalno pogreško s tem, da osnutek izprememb ni dalo v izjavo pristojnim gospodarskim korporacijam. Kadar ministrstva tako postopajo, dobimo skoro vedno tak elaborat in tako nepopolne in nejasne predpise, da vzbujajo zmedo in ogorčenje prizadetih, pa tudi pri oblastih, katere morajo take predpise izvajati. Tako je tudi v tem primeru.

Zato vsa prizadeta javnost zahteva, da ministrstvo ta novi pravilnik nemudoma izpopolni, predno pa izpopolnitve objavi, da jih pošlje v izjavo gospodarskim korporacijam. Potem šele moremo upati, da bo naša gospodarska zakonodaja postala taka, kakoršna bi morala v pravno urejeni in gospodarsko napredni državi biti. Pri ureditvi točilnih obrtov gre za gospodarsko zakonodajo pa ne za kake negospodarske policijske predpise. Tega bi se moralo zavedati pač tudi naše ministrstvo.

Bodoča pridobnina.

Namesto sedanje občne pridobnine, ki se odmerja na podlagi zunanjih znakov in okviru kontingenta, in namesto dohodnine se bo po določilih, katera je davčni odbor Narodne skupščine že odobril, pobiral po izenačenem zakonu o neposrednih davkih davek od podjetij, obrtov in poklicov. Ta davek se bo z nekaterimi malimi izjemami pobiral od čistih dohodkov davčnemu letu predidóčega leta, n. pr. za l. 1929 od dohodkov, doseženih v l. 1928. Pri izračunanju davku zavezanega dohodka se bodo smeli od kosmatih dohodkov odračunati izdatki približno v istem obsegu, kakor so se pri nas dosedaj smeli odračunavati za odmero dohodninskega davka.

Za odmero davka bodo davčni zavezanci izvršeni v razne skupine.

Prvo skupino bodo tvorili trgovci in industrijci ter obrtniki, slednji ako prodajajo, če tudi le deloma, tuje izdelke. Za to skupino bo znašal davek 10% od čistega dohodka.

V drugo skupino bodo spadali prosti poklici in obrtniki, ki uporabljajo za obratovanje stroje ali zaposlujejo več nego 4 pomočnike. V tej skupini bo znašal davek 8% od čistega dohodka. Vsi ostali obrtniki bodo plačevali 6% davek od ocenjenega ali napovedanega dohodka.

Posebno ugodnost bodo uživali obrtniki, ki nimajo stalne delavnice, ampak opravljajo svoje posle od hiše do hiše. Ti bodo plačevali na leto 60 dinarjev davka, ki se za vsakega pomočnika zviša za 30 Din.

Pavšalni davek v izmeri letnih 1000 dinarjev bodo plačevali tudi trgovski potniki izven službenega razmerja.

Poleg 10%, 8% in 6% temeljnega davka bodo plačevali vsi davkoplačevalci kot nadomestilo za sedanjo dohodnino progresivni dopolnilni davek. Ta bo znašal pri dohodkih:

od prvih polnih ali začetih	10.000 Din	2%
od nadaljnih	10.000 Din	2.5%
od nadaljnih	10.000 Din	3%
od nadaljnih	20.000 Din	4%
od nadaljnih	20.000 Din	5%
od nadaljnih	20.000 Din	6%
od nadaljnih	30.000 Din	8%
od nadaljnih	80.000 Din	10%
in od dohodkov preko	150.000 Din	12%

Ako primerjamo bodočo obremenitev s sedanjo obremenitvijo po občni pridobnini in dohodnini, pridemo v

50-odstotni prirastek pri pridelku kave. Holandska »Vereeniging voor den Goederenhandel« ceni svetovni pridelek kave za 1927/28 na 32.600.000 vreč proti 22.900.000 vrečam v letu 1926/27. V sledečem podamo seznam udeležbe najvažnejših producentov kave v omenjenih dveh letih, v milijonih vreč: 1926/27 Brazilija: Santos 10,0, Rio 3,6, Victoria 0,9, drugo 0,8; Colombia 1,9; Južna Indija 1,3; 1927/28 Brazilija: Santos 16,9, Rio 5,3, Victoria 1,2, drugo 0,9; Colombia 2,5; Južna Indija 1,3. V letu 1926/27 je bila Brazilija kot glavni producent kave so-udeležena na svetovnem pridelku s 15 milijoni 300.000 vrečami ali s ca 67 odstotki, v letu 1927/28 pa s 24.300.000 vrečami ali s ca 74,5 odstotki. Zlasti velik je prirastek pri vrsti Santos. Columbia je svojo produkcijo precej dvignila, Indija je pa ostala na prejšnji višini.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic, gradbeno odelenje v Ljubljani sprejema do 24. januarja t. l. ponudbe glede dobave 2000 m² štukaturnega trstja in 5 komadov žičnih povlačilnikov ter 2 uteži za iste. — Direkcija državnih železnic, ekonomsko odelenje v Ljubljani sprejema do 31. januarja t. l. ponudbe glede dobave 300 kg belih cumj. — Direkcija državnih železnic, mašinsko odelenje v Ljubljani sprejema do 3. februarja t. l.

ponudbe glede dobave 180 kg klingerit plošč. — Predmetni pogoji so na vpogled pri posameznih odelenjih direkcije. — Direkcija državnih železnic, saobračajno-komercialno odelenje v Ljubljani sprejema do 26. januarja t. l. ponudbe glede dobave 200 komadov žarnic. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 3. februarja t. l. pri Direkciji državnih želez-

nic v Subotici glede dobave pisarniškega materiala; dne 4. februarja t. l. glede dobave raznega materiala (konoplja, konopnene vrvi, bombaž za čiščenje, žice, krpe za snaženje poda, zastave, platno itd.); dne 11. februarja t. l. pa glede dobave električnega materiala. — Dne 11. februarja t. l. pri Ministrstvu vojske in mornarice, odelenje za mornarico v Ze-

munu glede dobave 20.000 kg testenin in 20.000 kg fižola. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled. — Dne 14. februarja t. l. se bo vršila pri gradbenem odelenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave raznega gornjegrabnega železnega materiala. — Pogoji so na vpogled pri gradbenem odelenju te direkcije.

Vinocet

Tovarna vinskega kisa, d. z. o. z., Ljubljana, nudi

**najfinejši in najokusnejši
NAMIZNI KIS
iz pristinega vina.**

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadst. Telefon št. 2389.

ZAHVALA.

Podpisana se Trgovskemu dobrodelnemu društvu »Pomoč« v Ljubljani najtopleje zahvaljujem za točno izplačano posmrtnino po pokojnem sinu Antonu Ravhekarju, trgovcu v Ljubljani.

IVANA RAVHEKAR,
Bohinjska Bistrica.

ZAHVALA.

Podpisani se Trgovskemu dobrodelnemu društvu »Pomoč« v Ljubljani najtopleje zahvaljujem za točno izplačano posmrtnino po pokojni soprogi Frančiški Križnar.

ANTON KRIŽNAR, trgovec,
Stražišče pri Kranju.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica št. 50 (v lastnem poslopiju)

Brzjavke: Kredit Ljubljana :: :: Telefon št. 2040, 2457, 2548; Interurban: 2706, 2806

Peterson International Banking Code

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safedepoziti itd.

KUVERTA

DRUŽBA Z O. Z.

tvornica kuvert in konfekcija papirja

LJUBLJANA

Vožarski pot št. 1
Karlovska cesta št. 2.

* SALDA - KONTE *

ŠTRACE - JOURNALE

ŠOLSKE ZVEZKE, MAPE

ODJEMALNE KNJIŽICE

RISALNE BLOKE ITD.

nudi po izredno nizkih cenah

KNJIGOVEZNICA

K. T. D.

V LJUBLJANI

KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE.

Veletrgovina kolonijalne in špicerijske robe

**IVAN JELAČIN
LJUBLJANA**

ZALOGA sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!

Zahtevajte cenik!

Malinovec

zajamčeno pristne, izborne kakovosti, izdelan samo iz pravih gorskih malin, kakor tudi neoslajen MALINOV SOK (Succus), prodaja v vsaki množini po zmernih cenah tvornica

„ALKO“

družba z o. z. LJUBLJANA, Kollzej.

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani

priporoča

špicerijsko blago

raznovrstno žganje, moko in došave pridelke. - Raznovrstno rudninsko vodo.

Lesna pražarna za kavo in mlin za dišave s električnim obratom. Ceniki na razpolago!

Trajno in koristno, primerno darilo je

šivalni stroj

znamke **GRITZNER in ADLER** v raznih opremah. — Edino le pri

Josip Petelincu, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Oglejte si razstavo brez obveznosti nakupa.

Tudi na obroke. — Večletna garancija. — Ponk v vesenju brezplačen.

RAZGLAS.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani razpisuje oddajo

vodovodne in električne inštalacije

za stanovanjsko hišo na Bleiweisovi cesti v Ljubljani.

Vsi potrebni podatki se dobijo od 23. t. m. dalje med uradnimi urami pri podpisnem uradu.

Pravilno sestavljene in zapečatene ponudbe je vložiti do 31. januarja 12. ure opoldne pri podpisnem uradu.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Tehtnice

vseh vrst. izdeluje in popravlja strokovno precizno in po najnižjih cenah:

LOVRO ROZMAN - LJUBLJANA

ključavničar in izdelovatelj tehtnic PRED PRULAMI 5

Preselitveno naznanilo

KOMERCIJALNA BANKA D. D., podružnica Ljubljana

Afilacija banke Čeho-Slovaški Legiji v Pragi

se je preselila v novo urejene prostore

na Mestnem trgu št. 5.

Trgovci, oglašajte v „Trgovskem listu“!

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA
GREGORČIČEVA 23

TRG.-IND. D. D.

Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. * Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, lepake, posetnice itd. * **LASTNA KNJIGOVEZNICA**. * TELEFON ŠT. 2832.

Ureja dr. IVAN PLESS. — Za Trgovsko-industrijsko d. d. »MERKUR« kot izdajatelja in tiskarja: A. SEVER, Ljubljana.